

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/83819,Zaloziecki-Sas-Roman-Aleksander.html>
2021-11-28, 08:49

Założciecki-Sas Roman Aleksander

ZAŁOZIECKI-SAS Roman Aleksander (27 III 1861, Bolechów – 6 X 1918, Wiedeń), chemik. Syn Wasyla, ukraińskiego pisarza i publicysty, oraz Antoniny.

Z. uczył się w szkołach w Stryju (1870–71), Czerniowcach (1871–76) oraz Krems w Austrii (1876–78). W 1878–82 studiował chemię w Technische Hochschule w Wiedniu, potem odbył roczną służbę wojskową, następnie ukończył studia w Szkole Politechnicznej we Lwowie (1883–85). W 1884 podjął pracę jako asystent w Katedrze Technologii Chemicznej, kierowanej przez B. Pawlewskiego, pod kierunkiem którego pogłębiał swoje zainteresowania technologią przeróbki ropy naftowej. W 1887 przez krótki okres był kierownikiem destylarni nafty w Peczeniżynie. W tym samym roku habilitował się w zakresie technologii chemicznej, w 1888 zaś został docentem prywatnym zajmującym się technologią oleju skalnego i wosku ziemnego na wydziale chemii technicznej Szkoły Politechnicznej we Lwowie. W 1891 objął kierownictwo Krajowej Stacji Doświadczalnej Przemysłu Naftowego. W 1892 został mianowany na uczelni docentem, w 1905 zaś jej tytularnym profesorem zwyczajnym (pomimo braku stosownej katedry).

Z. opublikował kilkadziesiąt tekstów, m.in. w „Kosmosie”, „Czasopiśmie Technicznym”, „Nafcie”, „Zeitschrift für Angewandte Chemie”, „Chemiku Polskim” oraz w „Chemiker Zeitung”. Był również autorem kilku podręczników: *Technologia nafty «Nafciarstwo» do użytku organów kontroli skarbowej i fabrykantów* (Jarosław, 1894), *Gorzelnictwo według najnowszych postępów* (Lwów, 1895), *Torf i olej skalny na bazie wspólnej destylacji* (Lwów, 1900), *Nafta i wosk ziemny. Krótki popularny opis występowania, dobowania, przeróbki, zużytkowania rozmaitych produktów* (Lwów, 1907).

Sławę przyniosło Z. odkrycie, że parafina występuje w ropie w postaci koloidalnej jako protoparafina oraz krystalicznej jako pyroparafina. Dzięki temu można było wyjaśnić różnice we właściwościach krystalizacyjnych parafiny stosowanej w destylatach oraz w pozostałościach niedestylowanych.

Z. prowadził również w 1899–1911 zajęcia z chemii oraz towaroznawstwa w Akad. Handlowej we Lwowie. Był także chemikiem sądowym oraz rzeczoznawcą. W 1913–15 był posłem do galicyjskiego Sejmu Krajowego. W 1915, po mianowaniu go radcą w ministerstwie robót publicznych, przeniósł się do Wiednia.

Z. był zaangażowany w ukraińskie sprawy narodowe: był członkiem rzeczywistym Ukraińskiego Tow. Naukowego im. Szewczenki, wieloletnim prezesem Tow. „Silskij Hospodar”, zajmującego się oświatą rolniczą, działał również w założonym w 1868 Tow. Kulturalno-Oświatowym „Prosvita”. Działając z ramienia tej organizacji, zorganizował w 1911 we Lwowie prywatną dwuklasową szkołę handlową z ukraińskim językiem wykładowym, i był jej dyrektorem (do 1915).

Z. został m.in. odznaczony Oficerskim Krzyżem Korony Rumunii (1908) za zasługi dla rumuńskiego przemysłu naftowego.

Jego syn, Włodzimierz, był historykiem sztuki, profesorem uniwersytetów w Pradze, Wiedniu i Grazu.

SBTP (J. Krawczyk).

V. Polek: *Biograficznyj słownik Prikarpatia*, Iwano-Frankiwnsk 1993.

Marcin Dolecki

[Poprzedni](#)
[Następny](#)